

1. CELULOIDNI POLIGON

15

Kako, kada i u kakvim okolnostima nastaje kinematografija socijalističke Jugoslavije; tko sve sudjeluje u njenom fundiranju i odakle stižu pioniri filmske izgradnje; uloga i značaj snimatelja-veterana u konstituiranju kinematografske baze.

2. EPSKI DOKUMENTARCI

21

Znatiželjne kamere snimaju po čitavoj zemlji — ekranizira se veliko gradilište, zanosno poprište masovne izgradnje; čovjek-borac i čovjek-graditelj simbolički predstavljaju ideale udarničke epohe; prvi uspjeti oblikovni zahvati na ekranu.

3. NAŠA MALA SLAVA

27

Prvi cjelovečernji igrani filmovi; rodoljubna kinematografska freska — naš rudimentarni igrano-filmski model; kolektivni junak kao simbol nacije u oslobodilačkom ratu; značaj cjelovečernih poduhvata na planu prvih pobjeda zemlje u obnovi.

4. MOBILNI PLAKAT

34

Crtežno-animacijski pokušaji nakon oslobođenja; »crtić« kao sredstvo društvene i političke propagande; počeci primijenjene, edukativne animacije; pobjeda aktualne teme nad disneyevskom klasičnom basnom; zašto stagnira lutka-animirani film?

5. OZBILJNE RIJEČI

38

Začeci jugoslavenske kritike i publicistike; prvi državni bilteni i specijalizirani časopisi četrdesetih godina; referatski i didaktični ton objavljenih tekstova — kritičar kao službeni posrednik između državne vlasti, partijske ideologije i filmske djelatnosti.

6. VELIKI UZOR

42

Kratkotrajna infiltracija sovjetskog modela i soc-realističke manire u tkivo jugoslavenske kinematografije; praktična nespремnost cine-

asta da se prilagode stranim formulama; značaj 1948. i povratka vlastitom stvaralačkom putu.

7. LITERARNA BAŠTINA

46

Književnost kao značajni oslonac u razvitku igrano-filmskog stvaralaštva; serija uspješnih filmova inspiriranih literarnim djelima; praelementi regionalnih oblikovnih specifičnosti postignuti u toj struji; prvi rezultati suradnje pisaca i režisera.

8. ČOVJEK I PRIRODA

52

Tematski i oblikovni napredak jugoslavenskog dokumentarca; sve spretniji zahvati u prirodni ambijent ljudskog djelovanja i borbe s prirodnim silama — zatim poetske meditacije na temu vremena i prolaznosti.

9. VRIJEME PUSTOLOVINE

56

Dinamična strujanja početkom pedesetih godina; porast broja i vrsta snimljenih filmova; obogaćivanje kino-repertoara dometima iz čitavog svijeta; pojava novih žanrova; prelazak sa revolucionarne heroike i graditeljske epopeje na teme iz svakidašnjeg života.

10. FOTOSI SNOVA

61

Pojava velikog broja zabavnih, najširem tržištu namijenjenih revija, filmskih listova i novina u mnogim centrima; temelji naše rekreativne kinematografske publicistike koja kasnije postiže rijetke ali zapažene uspjehe.

11. NACIONALNE PRODUKCIJE

66

Počeci i razvoj republičkih filmskih poduzeća; značajni uspjesi postignuti stimuliranjem i unapređivanjem vlastitih snaga — lošija iskustva s angažiranjem režisera iz drugih centara; značaj lokalne filmske boje i začeci nacionalnih kinematografskih specifičnosti.

12. JUGOSLAVENSKA PRAKSA

70

Primjeri i značaj uspjele suradnje cineasta iz različitih republika — brojni dometi ostvareni zajedničkim naporima; jugoslavensko i nacionalno u strukturi domaće kinematografije; kinematografija kao novi kulturni fenomen u povijesti jugoslavenskih naroda i narodnosti.

13. SLOVENSKI PRIMJER

74

Rezultati nacionalne produkcije koja pažljivim razvijanjem vlastitih tema i vrijednosti prva stiže do formulacije svog posebnog kinestetičkog modela; uspon slovenskog ekspresionizma od 1955. do 1963; stagnacija u godinama kad se ubrzava diferenciranje ostalih produkcija; slutnja novog buđenja.

14. PITANJE ZANATA

79

Nedostatak oblikovnog znanja i zanatske spreme domaćeg režisera; usponi i padovi unutar različitih opusa; primjeri samouka koji sazrijevaju istražujući i asimilirajući bliska iskustva; podcjenjivanje zanata i podozrenje prema inovacijama; nasjedanje koprodukcijским zamkama; kasno školovanje kadrova.

15. SCENARISTIČKI SPIRITIZAM

84

Problem scenarija kao vrhunska mistifikacija domaće proizvodnje; nepostojanje profesionalnih uslova za nastanak dobrog teksta i kontinuirani rad filmskog pisca; korisna iskustva iz prakse koja ostaju nerazrađena i neiskorištena.

16. BARIKADE DUHA

90

Samosvijest i samokritička otvorenost filmske kritike početkom pedesetih godina; njena bitka za odvajanje vrijednosti od promašaja, za podizanje nivoa domaće filmske kulture, za afirmaciju filmskog fenomena kao složene kulturne i društvene vrijednosti.

17. PULSKI IMPROMPTU

96

Osnivanje i tradicija festivala jugoslavenskog filma u Puli; iskustva višegodišnje prakse — problem festivalskog kriterija; diskutabilnost niza odluka službenih žirija i njihove posljedice na razvitak domaće filmske umjetnosti.

18. ISKUSTVO I EKSPERIMENT

102

Dvostruki razvitak kinematografije tokom pedesetih godina: usavršavanje poznatih modela naracije i komunikacije — također odstupanja od uhodanih staza i traženje novih rješenja; nekonvencionalne vrijednosti u opusima prvih autorskih ličnosti; dugogodišnja podozrivost prema inovantnim tendencijama.

19. AMATERSKI POENI

108

Baština, značaj i rast kino-amaterizma u Jugoslaviji; trajni nedostatak veze između profesionalaca i amatera; podcjenjivanje kino-klubaškog rada i istraživačkih napora te struje; problem osnovne dokumentacije i prikupljanja podataka; značajni predstavnici i manifestacije amaterske kinematografije.

20. JEDAN SVJETSKI FENOMEN

113

Nastanak i probijanje »zagrebačke škole crtanog filma«; remek-djela naše i svjetske animacije; doprinosi razvitku domaće filmske kreacije — na planu boje, zvuka, montaže i ukupne strukture; vrijednost eksperimentalne znatiželje; fenomen »škole« kao sinteza likovnih vrijednosti šire kulturne sredine.

21. KAMERE NA ASFALTU

119

Buđenje i uspon savremene teme između 1957. i 1964. godine; gradilište i grad kao osnovne teme čitavog ciklusa; napuštanje simbola čovjek-graditelj i posvećivanje intimnim dramama; društveni i individualni aspekti suvremene problematike; prve tragične ličnosti na jugoslavenskom ekranu.

22. POETIKA REVOLUCIJE

124

Psihološko i poetsko razrastanje oslobodilačke teme od 1956. do 1964; brojni uspjesi i promašaji; renesansa epske kinematografske freske; prelazak sa tipske na karakternu dramaturgiju; razlika između rekonstrukcije i kreacije; aktualna umjetnička dimenzija revolucionarne ideje.

23. OPISNO I KATEGORIJSKO

128

Principijelnost i individualnost kao deklarirane vrline kritičara; prelazak od konkretne analize do slojevite pojmovne ekspertize; razlike dnevne i časopisne kritike; nova uloga kritičara kao radnog, običnog učesnika kinematografije.

24. NEVIDLJIVI FAKTOR

134

Treća faza jugoslavenskog dokumentarca: kritičko udubljanje u probleme savremenog društva i raznolike životne procese; poplava »filma-istine«; različiti dometi i reagiranja; vodeći autori kritičke orijentacije; problem društvene efikasnosti djela koja nemaju mjesto na tekućem kino-repertoaru.

25. DRUGO OPUŠTANJE

139

Novo buđenje žanrovske raznolikosti početkom šezdesetih godina; organizacione izmjene u strukturi kinematografije; porast proizvodnje i gledanosti domaćih filmova; problem takozvanog kostimiranog i historijskog filma — njegove stilske, ideativne i savremeno-kritičke vrijednosti.

26. AUTORSKI ENTITET

143

Razlike i ravnopravni značaj režisera-autora i režisera-zanatlije; problem podcjenjivanja i jednog i drugog neophodnog faktora u domaćoj kinematografiji — također štetnost forsiranja zanatske ili autorske orijentacije u pojedinim fazama.

27. ZLATNO DOBA

150

Najplodnije sezone jugoslavenske filmske umjetnosti, od 1965. do 1967; vrhunski dometi režisera igranih, dokumentarnih, animiranih i amaterskih filmova; sposobnost poetskog i pojmovnog uopćavanja; nadilaženje razlike između savremene i revolucionarne teme njihovim stapanjem u jedinstvenu aktuelnu viziju.

28. KNJIŽEVNICI I CINEASTI

156

Nove relacije i savremeniji oblici suradnje između književnosti i kinematografije; razlika klasične ekranizacije i moderne interpretacije literarnog teksta; zajednički poduhvati pisaca i režisera kao značajno obogaćivanje tekuće prakse.

29. KINEMATOGRAFIJA I DRUŠTVO

160

Javne rasprave i polemike početkom sedamdesetih godina; konkretni prigovori društvene zajednice na koje kinematografija odgovara zaklanjanjem iza spektakularnih rekonstrukcija NOR-a, serijom bezličnih proizvoda i forsiranjem mediokriteta na štetu mladih stvaralačkih snaga; opadanje proizvodnje, kvaliteta, gledalaca i kinematografskih sala.

30. NEMOĆNO VIŠOČANSTVO

164

Problem jugoslavenskog producenta, često nezainteresiranog za osmišljenu, stvaralačku proizvodnju; konkretni nedostaci naše proizvodne prakse na planu odabiranja, pripreme, snimanja i obrade filmskog djela; anonimnost producenta i izbjegavanje kritičkih primjedbi; spregasa osrednjim ali prodornim režiserima; trka za nagradama.

31. CELULOIDNI PATULJCI

171

Osvrt na nedovoljno razvijene kinematografske vrste — namjenski, kratki igrani i dugometražni dokumentarni film; njihov značaj i trenuci uspona; slična situacija na planu filma za djecu i omladinu; atrofija žanrovske raznolikosti.

32. JUGOSLAVENSKI CRTANI FILM

175

Bujanje crtežne animacije u brojnim centrima od 1960. godine; problemi i teškoće u čijem im rješavanju barem teorijski pomažu trajnija iskustva »zagrebačke škole«; značaj stvaralačke atmosfere, samosvojnosti, organizacione baze i kontinuiteta.

33. TEORIJSKE PERSPEKTIVE

182

Raznoliki naponi na planu teorijskog pristupa filmu sedamdesetih godina; značaj novih oblika istraživanja i tumačenja filmskog fenomena; domaći izdanci semiološkog, strukturalističkog i fenomenološkog karaktera; renesansa marksističke misli o filmu i rasprave o konkretnom unapređivanju tog opredjeljenja.

34. DOKUMENTACIJA I KONTINUITET

187

Nepotpunost i stihijna djelatnost u sferi osnovne kinematografske dokumentacije; vrijedni izdavači, domaće knjige o filmu i značajni pisci; nepažljiv odnos prema stvaralačkoj i kritičkoj baštini kao uzrok nesporazuma u savremenoj praksi.

35. NAŠ MLADI FILM

193

Rast i raznovrsnost na planu igrano-filmske kreacije od 1961, naponi da se standardni oblikovni modeli osvježe i okruže novim kvalitetima; nesklad između »ziheraške« neambicioznosti mnogih kinematografskih faktora i neujednačenih ali plodnih izazova ove struje.

36. FILM I TELEVIZIJA

200

Neophodnost i prirodna uslovljenost suradnje između kinematografije i televizije; svjetska iskustva i domaća oklijevanja; primjeri od 1972. do danas koji pokazuju značajne šanse i uspjehe takvog udruživanja stvaralačkih snaga i metoda.

37. DOKUMENTI UNUTARNJIH STANJA

204

Konačna evolutivna faza jugoslavenskog dokumentarca: stapanje objektivno-stvarnosnog i subjektivno-autorskog u jedinstveni kinestetički kvalitet; majstori i dometi tog usmjerenja; teorijska i praktična relativnost razlika između dokumentarnog i igranog fenomena.

38. U TUŽNOM PLANU

210

Izuzetna uloga što je tokom čitavog dosadašnjeg napredovanja jugoslavenske filmske umjetnosti igraju snimatelji i glumci; brojni prvaci unutar nekoliko stvaralačkih generacija; nedovoljna pažnja posvećena njihovom radu; nezadovoljavajući status i jedne i druge profesije.

39. JEDNO CRNO PILE

215

Koliko smo i čime uspjeli prodrijeti na svjetsku kinematografsku scenu; uspjesi na planu izvoza i na međunarodnim festivalima; problem konkretnog i univerzalnog u razvitku nacionalne filmske umjetnosti i njenom dorastanju do internacionalnih standarda.

40. NOVA KRITIKA

220

Između novinsko-dnevne publicistike i časopisno-estetičkog esejizma razvija se od šezdesetih godina kritička struja koja sve angažiranije i oštrije traži i sprovodi revalorizaciju ustaljenih predodžbi o pravljenju filma ali i razmišljanja o njemu; od najznačajnijih predstavnika takvog htijenja treba u skoroj budućnosti očekivati sasvim nove i svježije teze o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti »našeg filmskog slučaja«.